

2. «Ойын арқылы оқыту» – біздің тәжірибеміз

«Ойын арқылы оқыту» – мектепке дейінгі жастағы балалардың табиғи қажеттіліктері мен қызығушылықтарына негізделген тиімді педагогикалық тәсілдердің бірі. Ойын барысында бала қоршаған ортаны танып, жаңа білім мен дағдыларды меңгереді, өз ойын еркін жеткізеді, құрдастарымен қарым-қатынас жасайды және түрлі жағдаяттарда өз шешімін табуға үйренеді.

Мектепке дейінгі кезеңде ойын – баланың негізгі әрекеті болғандықтан, білім беру мазмұнын ойынмен кіріктіру тәрбиеленушілердің оқу-танымдық белсенділігін арттыруға мүмкіндік береді.

«Ойын арқылы оқыту» әдісін қолдану барысында:

1. Баланың қызығушылығы артады.

Ойын – баланың табиғи әрекеті. Сондықтан жаңа білімді ойын арқылы ұсыну баланың қызығушылығын оятып, ұйымдастырылған іс-әрекетке белсенді қатысуына мүмкіндік береді. Бала ойын барысында жаңа ұғымдарды меңгеріп, ережелерді сақтауға және өз әрекетін бақылауға үйренеді.

2. Шығармашылық қабілеттері дамиды.

Ойын барысында бала өз қиялын еркін пайдаланып, түрлі рөлдерге енеді, жаңа ойын сюжетін құрады, заттарды өзгеше мақсатта қолданады. Бұл шығармашылық ойлауын, елестетуін және өзіндік шешім қабылдау қабілетін дамытады.

3. Әлеуметтік дағдылары қалыптасады.

Топтық ойындар барысында балалар бір-бірімен қарым-қатынас жасап, кезек күтуді, ортақ ережеге бағынуды, келісуді, өз ойын жеткізуді және құрдастарына көмектесуді үйренеді.

4. Танымдық қабілеттері дамиды.

Дидактикалық және логикалық ойындар арқылы балалар салыстыру, жіктеу, топтау, санау, есте сақтау, талдау, қорытынды жасау сияқты танымдық әрекеттерді меңгереді. Түстерді, пішіндерді, көлемді, кеңістіктік және уақыттық ұғымдарды ойын арқылы қабылдау бала үшін жеңіл әрі қызықты болады.

5. Эмоциялық қолдау қамтамасыз етіледі.

Ойын баланың өзін еркін сезінуіне, эмоцияларын білдіруіне және реттеуіне мүмкіндік береді. Ойын барысында бала қателесуден қорықпай, өз мүмкіндігін сынап көреді, жетістікке жету арқылы өзіне деген сенімділігін арттырады.

6. Қимыл-қозғалыс белсенділігі артады.

Қимылды және спорттық ойындар баланың ірі және ұсақ моторикасын, ептілігін, тепе-теңдігін, қозғалыс үйлесімділігін және дене белсенділігін дамытуға ықпал етеді.

Біздің тәжірибеміз

МЖМБС, үлгілік оқу бағдарламасы және үлгілік оқу жоспарына сәйкес **2022–2023 оқу жылынан бастап ұйымдастырылған іс-әрекеттер интеграциялау арқылы ойын түрінде жүргізіледі.**

Бөбекжай педагогтері ұйымдастырылған іс-әрекеттерді жоспарлау кезінде баланың жас ерекшелігін, қызығушылығын, жеке мүмкіндіктерін және қажеттіліктерін ескере отырып, ойын технологияларын жүйелі қолданады.

Ойындар тек белгілі бір білімді меңгерту құралы ретінде емес, баланың **танымдық, әлеуметтік, эмоционалдық, коммуникативтік, шығармашылық және дене дамуын қамтамасыз ететін кешенді әдіс** ретінде пайдаланылады.

Педагогтер жұмыс барысында әртүрлі ойын технологиялары мен әдістерін қолданады:

1. Денсаулық сақтау технологиялары. Қимылды ойындар, сергіту жаттығулары, саусақ ойындары, тыныс алу жаттығулары, көзге арналған жаттығулар және релаксациялық ойындар ұйымдастырылған іс-әрекет барысында жүйелі түрде қолданылады. Бұл ойындар балалардың денсаулығын сақтауға, шаршаудың алдын алуға, қимыл белсенділігін арттыруға және жұмыс қабілетін сақтауға мүмкіндік береді.

2. TRIZ технологиясы. TRIZ элементтері балалардың стандартты емес ойлауын, қиялын және мәселелік жағдайдан шешім табу қабілетін дамыту үшін қолданылады. Балаларға «Егер ... болса не болады?», «Қалай басқаша жасауға болады?», «Бұл затты тағы қалай пайдалануға болады?» сияқты проблемалық сұрақтар ұсынылады. Ойын барысында бала дайын жауапты күтпей, өз нұсқасын ұсынуға және бірнеше шешім жолын іздеуге үйренеді.

3. Мария Монтессори технологиясы. Монтессори элементтері балалардың дербестігін және ұсақ моторикасын дамытуға бағытталған. Балалар заттарды сұрыптау, салыстыру, орналастыру, сәйкестендіру, құрастыру, ретімен орналастыру сияқты практикалық әрекеттерді орындайды.. Бұл ойындар баланың өздігінен әрекет етуіне, таңдау жасауына және тапсырманы соңына дейін орындауына мүмкіндік береді.

4. Марблс тастары арқылы ойындар. Марблс тастары арқылы ұйымдастырылатын ойындар балалардың ұсақ моторикасын, зейінін, түстерді ажыратуын, санау және салыстыру дағдыларын дамытуға қолданылады. Тастарды түсі, көлемі немесе саны бойынша топтау, белгілі бір үлгі бойынша орналастыру, сурет немесе өрнек құрастыру сияқты тапсырмалар орындалады. Марблс ойындары әсіресе сенсорлық қабылдауды дамытуда тиімді және балалардың қызығушылығын арттырады.

5. Мнемотехника. Мнемотехникалық ойындар мен кестелер балалардың есте сақтау, сөйлеу және байланыстырып сөйлеу қабілеттерін дамытуда қолданылады. Суреттер мен шартты белгілердің көмегімен балалар шағын әңгімелер құрастырып, өлеңдер мен тақпақтарды есте сақтап, оқиғалардың реттілігін анықтайды. Мнемотехника ақпаратты визуалды бейнелер арқылы есте сақтауды жеңілдетіп, баланың сөздік қорын белсендіруге ықпал етеді.

6. Интерактивті ойындар. Заманауи цифрлық құралдар арқылы интерактивті ойындар ұйымдастырылады. Балалар түстерді, пішіндерді, сандарды, әріптерді, жануарларды, табиғат құбылыстарын және басқа да ұғымдарды ойын арқылы бекітеді. Интерактивті тапсырмалар баланың назарын шоғырландырып, кері байланысты жылдам алуға және тапсырманы бірнеше рет орындау арқылы білімін бекітуге мүмкіндік береді.

7. Дидактикалық ойындар. Дидактикалық ойындар балалардың танымдық қабілеттерін дамытуда кеңінен қолданылады. «Не артық?», «Салыстыр», «Топтастыр», «Сәйкестендір», «Не өзгерді?», «Жұбын тап», «Қай жерде орналасқан?» сияқты ойындар арқылы балалардың есте сақтау, зейін, ойлау, салыстыру және жіктеу қабілеттері дамиды.

8. Сюжеттік-рөлдік ойындар. Сюжеттік-рөлдік ойындар арқылы балалар күнделікті өмірдегі әлеуметтік қарым-қатынастарды ойын барысында бейнелейді. «Дүкен», «Дәрігер», «Отбасы», «Шаштараз», «Құрылысшы», «Саяхат», «Балабақша» сияқты ойындар балалардың коммуникативтік қабілеттерін, сөйлеу мәдениетін және әлеуметтік мінез-құлық дағдыларын қалыптастырады. Балалар белгілі бір рөлді таңдап, өзара келісіп, ойын сюжетін өздері құрастырады.

9. Театрландырылған ойындар. Бөбекжайда театрландырылған ойындарға да ерекше көңіл бөлінеді. Балалар ертегі кейіпкерлерінің рөлдерін сомдап, диалог құрып, түрлі эмоцияларды бейнелейді. Қуыршақ театры, саусақ театры, үстел үсті театры және басқа да театр түрлері балалардың сөйлеу тілін, шығармашылығын, қиялын және эмоционалдық интеллектісін дамытуға мүмкіндік береді.

10. Ұлттық мазмұндағы ойындар. Балалардың ұлттық мәдениетке деген қызығушылығын арттыру мақсатында қазақ халқының дәстүрлі ойындарының элементтері де қолданылады. Ұлттық ойындар арқылы балалар ептілікке, шапшаңдыққа, ұйымшылдыққа үйреніп, ұлттық құндылықтармен танысады. Ойындардың мазмұны балалардың жас ерекшеліктеріне бейімделіп, заманауи білім беру технологияларымен ықпалдастырылады.

11. Экологиялық ойындар. «Жасыл балабақша» және «Таза Қазақстан» бағыттары ойын арқылы оқыту үдерісіне де енгізілген. Балаларға табиғатты қорғау, өсімдіктер мен жануарларға қамқорлық жасау, суды үнемдеу, тазалық сақтау және қоршаған ортаға ұқыпты қарау тақырыптарында ойындар ұйымдастырылады. Мысалы, «Өсімдікке не қажет?», «Қоқысты дұрыс сұрыпта», «Табиғатты қорға», «Жануарға көмектес», «Суды үнемдейік» сияқты ойындар арқылы балалар экологиялық мінез-құлықтың қарапайым ережелерін меңгереді. Өсімдіктерді бақылау, гүлдерді тамырландыру, тірі бұрыштағы балықтарды бақылау сияқты нақты тәжірибелер ойындық және зерттеушілік тапсырмалармен толықтырылады.

12. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға арналған ойындар Бөбекжайда ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды ойын арқылы дамытуға да жағдай жасалған. Педагог-психолог, логопед, дефектолог балалардың жеке ерекшеліктеріне сәйкес түзету-дамыту ойындарын қолданады.

Сенсорлық ойындар, ұсақ моториканы дамытуға арналған тапсырмалар, логикалық және коммуникативтік ойындар баланың жеке мүмкіндігіне қарай бейімделеді. Ойын барысында баланың жетістігі оның басқа балалармен салыстырылмай, жеке даму динамикасы арқылы бағаланады.

Ойын ортасын ұйымдастыру. «Ойын арқылы оқыту» тиімділігінің маңызды шарттарының бірі – дұрыс ұйымдастырылған ойын ортасы. Бөбекжайдағы ойын материалдары балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес таңдалып, олардың еркін қолжетімділігі қамтамасыз етіледі. Топ бөлмелерінде ғана емес, дәліздерде де балалардың өздігінен әрекет етуіне мүмкіндік беретін дамытушы ойын элементтері орналастырылған.

Дәліздердегі бизибордтар, сенсорлық ойындар, тәжірибелік алаңдар және басқа да құралдар балалардың бос уақытын мазмұнды ұйымдастырумен қатар, олардың ұсақ моторикасын, логикалық ойлауын, зейінін және дербестігін дамытуға ықпал етеді. Ойын ортасы қажет болған жағдайда трансформацияланып, жеке, жұптық және топтық ойындарға бейімделеді.

Ойын арқылы оқытудың нәтижесі

Біздің тәжірибеміз көрсеткендей, ойын арқылы ұйымдастырылған іс-әрекет балалардың оқу-танымдық белсенділігін арттырып, білімді жеңіл әрі қызығушылықпен меңгеруіне мүмкіндік береді.

Ойын барысында балалар:

- өздігінен шешім қабылдауға;
- өз ойын еркін жеткізуге;
- сұрақ қоюға және жауап іздеуге;

- құрдастарымен ынтымақтастықта әрекет етуге;
- ережелерді сақтауға;
- кезек күтуге;
- бастаған ісін аяқтауға;
- қателерін түзетуге;
- шығармашылық шешімдер ұсынуға;
- қоршаған ортаны зерттеуге үйренеді.

Ойын арқылы оқыту педагогке де баланың жеке мүмкіндіктерін жақсырақ байқауға мүмкіндік береді. Педагог ойын барысында баланың қызығушылығын, қарым-қатынас ерекшелігін, танымдық белсенділігін, дербестігін және жаңа тапсырмаларды орындау тәсілдерін бақылап, келесі ұйымдастырылған іс-әрекетті жоспарлауда осы мәліметтерді ескереді.

Қорытынды

Біздің бөбекжайдағы «Ойын арқылы оқыту» тәжірибесі – дәстүрлі ойындарды ғана қолданумен шектелмейді. Ойын мазмұны **денсаулық сақтау, TRIZ, Монтессори, Марблс, мнемотехника, интерактивті, дидактикалық, сюжеттік-рөлдік, театрландырылған, ұлттық және экологиялық технологиялармен** ықпалдастырылған.

Бұл тәсіл баланың білімді дайын күйінде қабылдауына емес, **ойын, әрекет, тәжірибе, зерттеу және қарым-қатынас арқылы өздігінен меңгеруіне** жағдай жасайды.

Сондықтан біздің тәжірибемізде ойын – ұйымдастырылған іс-әрекеттің жай ғана көңілді бөлігі емес, **баланың танымдық, шығармашылық, әлеуметтік, эмоционалдық және дене дамуын қамтамасыз ететін негізгі педагогикалық құралдардың бірі** болып табылады.

Асықпен түсті
сәйкестендір

Марблс тастарымен
оюды орналастыру

